

Wrocław, 9 sierpnia 2019 r.

Dr hab. Marta Makuch

Instytut Politologii

Uniwersytet Wrocławski

## **RECENZJA**

**osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego  
i popularyzatorskiego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej  
dr. Wojciecha Welskopa**

### **1. Podstawa formalnoprawna sporządzenia recenzji**

Niniejsza recenzja została sporządzona w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 4 czerwca 2019 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Wojciecha Welskopa.

Podstawą prawną sporządzenia recenzji jest ustawa z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zmianami) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. *w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego* (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165) oraz art. 179 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669, tekst ujednolicony ze zmianami).

## **2. Życiorys zawodowy Habilitanta**

Dr Wojciech Welskop jest z wykształcenia magistrem socjologii o specjalizacji: socjologia problemów społecznych. Studia ukończył w 2007 roku na Wydziale Nauk Społecznych w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Opolskiego. W latach 2007-2011 był doktorantem studiów doktoranckich w zakresie nauk humanistycznych – politologia na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Stopień naukowy doktora nauk społecznych w zakresie nauk o polityce (specjalność: polityka społeczna) uzyskał w 2012 roku (uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 8 czerwca 2012 r.). Podstawą uzyskania stopnia była rozprawa doktorska pt. *Zjawisko prostytucji w Polsce po 1989 roku*. Promotorem w przewodzie doktorskim była prof. nadzw. dr hab. Ewa Waszkiewicz.

Kariera zawodowa dr. Welskopa związana jest z różnymi ośrodkami naukowymi, gdzie pracował w charakterze przede wszystkim nauczyciela akademickiego od 2007 roku z rocznymi przerwami (Wyższa Szkoła Bankowa, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP Oddział Zamiejscowy w Wałbrzychu, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Wydział Nauk Społecznych w Gliwicach, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie, Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu we Wrocławiu). Aktualnie jest pracownikiem dwóch uczelni: od 2012 roku jest zatrudniony jako adiunkt w Instytucie Nauk Społecznych w Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi (jest zarówno Dyrektorem Instytutu Nauk Społecznych, jak i Prorektorem ds. organizacji studiów i jakości kształcenia oraz Uczelnianym Koordynatorem ds. Programu Erasmus+; w okresie 2013-2018 był Kierownikiem Katedry Nauk Społecznych). Drugim miejscem pracy wskazanym przez dr. Welskopa w autoreferacie jest Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, gdzie od 2018 roku jest Koordynatorem ds. Programu Erasmus+ Wydziału Nauk Humanistycznych, Społecznych i Technicznych.

Bez wątplenia powyższe wskazuje na duże doświadczenie zawodowe Habilitanta, tak w roli dydaktyka, jak i w aspekcie organizacyjnym (o czym mowa będzie w dalszej części niniejszej recenzji).

## **3. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta**

Od uzyskania stopnia doktora do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Wojciech Welskop opublikował w sumie 25 zróżnicowanych, tak pod względem treści, jak i formy, prac naukowych. Zaznaczę, że najczęściej okres ten jest dłuższy

(około 10 lat) – w tym wypadku Habilitant zdecydował się na złożenie dokumentacji w sprawie postępowania już po 7 latach. W dorobku znajdują się zarówno 3 monografie (w tym monografia wskazana jako główne osiągnięcie naukowe), 7 artykułów w czasopiśmie, 14 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym w 2 – jako współautor, przy oszacowaniu wkładu Habilitanta w powstanie opracowania na 50%). Dr Welskop był także współredaktorem 7 i redaktorem naukowym 1 monografii, do których przygotowywał sam lub jako współautor część wstępną.

### **3.1. Osiągnięcie naukowo-badawcze, wskazane przez dr. Wojciecha Welskopa, zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r., jako główne osiągnięcie naukowe**

Jako osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zm.) Habilitant przedstawił do oceny monografię pt. ***Współczesna szkoła wyższa świątynią konsumpcji? Szkolnictwo wyższe na tle przeobrażeń społeczno-politycznych w zglobalizowanym świecie*** (Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019, ss 246, ISBN 978-83-66220-51-5).

Przedmiotem pracy jest szkolnictwo wyższe na tle zachodzących w XXI wieku procesów globalizacyjnych, w kontekście tzw. nowych środków konsumpcji. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Habilitant przeprowadził w rozprawie analizę zmian zachodzących w obszarze edukacji, w szczególności edukacji wyższej w Polsce w kontekście procesów światowych. Chociaż tytuł nie wskazuje, że taki kontekst krajowy będzie w treści opracowania, to już w spisie rozdziałów jest on wyraźnie zaznaczony.

Monografia składa się z następujących części: wprowadzenie, 5 rozdziałów (podzielonych na podrozdziały), zakończenie i bibliografia. Tytuły rozdziałów to:

*Rozdział 1. Od globalizacji do glokalizacji*

*Rozdział 2. Społeczeństwo konsumpcyjne w epoce globalnego kapitalizmu*

*Rozdział 3. Polityka edukacyjna na tle procesów globalizacyjnych*

*Rozdział 4. Polityka edukacyjna w Polsce po 1989 roku w obszarze szkolnictwa wyższego*

*Rozdział 5. Komercjalizacja szkolnictwa wyższego w Polsce.*

Układ części rozprawy odpowiada generalnie treści. Wywód jest prowadzony w sposób staranny i poprawnym językiem naukowym. Zgodzę się, że założenie, które przyjął

Autor we wstępie, iż starał się płynnie przechodzić od opisu do wyjaśniania, prezentowania i interpretowania obszaru w ramach założeń teoretycznych (s. 14, *Współczesna szkoła...*) jest mocną stroną monografii. Chociaż mam niewielkie zastrzeżenia - zwłaszcza do dwóch podrozdziałów. Mianowicie w rozdziale 4 w podrozdziale 4.1.2. *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a edukacja w społeczeństwie ponowoczesnym* Habilitant zbyt ogólnie traktuje kwestie, nie odnosząc ich do problematyki mającej miejsce w Polsce (mimo że tytuł rozdziału na to wskazuje). Natomiast w rozdziale kolejnym – podrozdział 5.1. *Współczesna szkoła wyższa świątynią konsumpcji z punktu widzenia teorii modernistycznych* jest w znacznej mierze powtórzeniem treści z rozdziału 2. (w szczególności z 2.3. *Ponowoczesne społeczeństwo konsumpcyjne*).

Jak czytamy w autoreferacie, Habilitant przyjął, że celami naukowymi rozprawy są:

„1. Ukazanie społeczno-politycznego tła przemian globalizacyjnych w konsumpcyjnym świecie w kontekście edukacji.

2. Ukazanie polityki edukacyjnej na tle procesów globalizacyjnych.

3. Określenie, czy współczesna szkoła wyższa jest świątynią konsumpcji” (s. 3, *Współczesna szkoła...*).

I mogę się z tym zgodzić. Faktycznie, czytając opracowanie otrzymujemy treść, która pozwoliła Autorowi osiągnąć powyższe cele. A nawet wydaje się, że tych celów jest więcej. Habilitant bowiem szczegółowo wyjaśnia między innymi proces zmian, które zachodzą w różnych dziedzinach życia (w tym zwłaszcza edukacji) w Polsce w związku z nasilaniem się konsumpcjonizmu. Nieprzypadkowo zatem znajduje się rozdział traktujący o polityce edukacyjnej (w Polsce po 1989 roku), ponieważ ona również podlega zmianom w związku z tym procesem. Autor szczegółowo także analizuje proces makdonaldyzacji, który wpisuje się w zmiany globalizacyjne.

Z tymi celami koresponduje główny problem, który Habilitant sformułował następująco: *Czy współczesna szkoła wyższa jest świątynią konsumpcji?* (s. 5, *Współczesna szkoła...*) Pokrywa się on z hipotezą ogólną, że współczesna szkoła wyższa jest świątynią konsumpcji, oraz hipotezami szczegółowymi:

1. *Współczesna szkoła wyższa jest zmakdonaldyzowana.*

2. *Współczesna szkoła wyższa jest odmagiczniona.*

3. *Współczesna szkoła wyższa jest zremagiczniona* (s. 5, *Współczesna szkoła...*).

Moim zdaniem treść opracowania potwierdza zarówno hipotezę główną, jak i szczegółowe.

Trudno nie zgodzić się z Habilitantem – to co jest kluczowe: jesteśmy społeczeństwem „*homo consumens*”. Konsumpcja pochodzi od łacińskiego słowa „*consumere*” (konsumować). W starożytności miało dwa wymiary – odnosiło się do „użytkowania, spożywania”, ale i miało wydźwięk pejoratywny – oznaczało „zużywać, niszczyć, marnować, roztrwaniać, wyczerpywać, marnotrawić”. Rozwój kapitalizmu i postępująca komercjalizacja kolejnych sfer życia społecznego czy kultury doprowadziły do ekspansji tego terminu na wiele dziedzin, takich jak polityka i edukacja. Narastająca świadomość istotności konsumowania sprawia, iż zaczyna się je traktować jako istotą zmienną wyjaśniającą współczesność. W skrajnych przypadkach pojęcie to urasta wręcz do rangi metakoncepcji stosowanej do całościowego objaśnienia ponowoczesnej rzeczywistości społeczno-kulturowej.

Czy proces ten jest pozytywny? Wnioski z lektury opracowania dr. Welskopa nasuwają się same i nie nastrajają do optymizmu. Obraz współczesnego świata, w tym edukacji i szkolnictwa wyższego w Polsce, rysuje się bowiem w dość ciemnych barwach. I mimo że podkreślone zostało, że globalizacja i edukacja się wzajemnie przenikają, a „nowoczesne technologie otwierają nowe możliwości” (s. 113, *Współczesna szkoła...*), i zdaniem Autora „najbardziej powszechnym wpływem procesów globalizacyjnych na szkolnictwo wyższe jest jego umasowienie” (s. 92, *Współczesna szkoła...*), natomiast „wiedza przestała być dobrem luksusowym, stając się towarem, który ma swoją cenę, jednak dostępne jest dla wszystkich” (s. 212, *Współczesna szkoła...*). To jednak: „globalizacja nauki wraz z wieloma pozytywami nie doprowadziła (...) do równości w szkolnictwie wyższym, wręcz przeciwnie, nierówności we współczesnym świecie są większe niż kiedykolwiek” (s. 93, *Współczesna szkoła...*). Dodatkowo, jak czytamy w przedstawionym do recenzji osiągnięciu habilitacyjnym, „wraz z przemianami globalizacyjnymi, wiedza zostaje przekształcona w towar, którego wartość wyznacza łatwość jego produkowania i przechowywania, a także użyteczność w produkcji innych towarów i usług. W związku z tym, że wiedza jest utowarowiana, globalizacja polityczna, kulturowa i społeczna nadają produkcji i dystrybucji wiedzy charakter symboliczny” (s. 95, *Współczesna szkoła...*).

Uczelnie wyższe podlegają takim procesom jak racjonalizacja, odmagicznienie, jak i zremagicznienie, które są pokłosiem prowadzenia przez państwo polityki edukacyjnej nastawionej na efektywność, kalkulacyjność, przewidywalność i możliwość sterowania,

zarówno pracownikami, jak i studentami (s. 5 autoreferatu). To właśnie są elementy wpisujące się w proces makdonaldyzacji i cechy charakterystyczne „świątyń konsumpcji”. A w literaturze przedmiotu zauważa się, że od XV wieku angielskie słowo „customer” (które należałoby przetłumaczyć jako klient) wypierane jest przez „consumer” (konsument). Jak się argumentuje, pierwszy z tych terminów sugeruje istnienie więzi czy względnie trwałej relacji między kupującym a dostawcą towaru, drugi dotyczy raczej uczestnika abstrakcyjnego rynku. Ten pierwszy to świadomy nabywca, a drugi – twór współczesnego przemysłu fabrykującego potrzeby.

Autor wskazuje i w pełni się z tym zgadzam, że jego rozważania ulokowane są w obszarze nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i administracji. Choć zastrzega, że rozprawa jest o charakterze interdyscyplinarnym, gdyż znajdujemy w niej zarówno elementy wpisujące się w naukę ekonomii, socjologii czy antropologii kulturowej. Jednak dla potrzeb niniejszej recenzji trzeba zadać pytanie, czy problem ten faktycznie wpisuje się w dyscyplinę nauk o polityce i administracji? Jak czytamy w autoreferacie dr. Wojciecha Welskopa „weryfikacja hipotez stanowiła opis i interpretację polityki edukacyjnej, jako jednej z subdyscyplin polityki społecznej” (s. 6 autoreferatu).

Według Michaela Foucault „władza wytwarza wiedzę, a wiedza wytwarza władzę, że nie mogłyby bez siebie istnieć”. To istota i odzwierciedlenie konsumpcjonizmu współczesnej edukacji. Wnioski są dość gorzkie. Edukacja współcześnie to dla wielu fabryka – fabryka dyplomów, w tym kontekście edukacja nawet konsumuje samą siebie. Jak wskazują niektórzy badacze, wędrujący po edukacji student (mcstudent? – jak pyta dr Welskop, s. 187, *Współczesna szkoła...*), trafia na strefy globalnej konsumpcji wiedzy, która istnieje, nawet publicznie dostępna, jednak przyswojenie jej następuje niejako „z obowiązku”. Habilitant podkreśla, że „studenci nie odkrywają, nie pytają ani nie szukają wiedzy, ale zamiast tego konsumują, to co jest łatwo dostępne i spakowane” (s. 187, *Współczesna szkoła...*) – czyli np. skserowane, wydrukowane bądź opracowane w formie elektronicznej. Dr Welskop dodaje, że jego zdaniem „system szkolnictwa wyższego postrzegany jest jako fabryka, która została zaprojektowana (...) w celu masowego „produkowania” przyszłych pracowników na rynku pracy (...) wiedza jest środkiem do osiągnięcia celu, którym jest zatrudnienie, spełniające oczekiwania jednostki. Zdobywanie wiedzy, umiejętności czy kompetencji stało się (...) drugoplanowe (...) Nadrzędnym celem stało się natomiast zadowolenie studenta, który

oczekuje efektywnego działania uczelni, prowadzącego do zdobycia względnie zadowalającej pracy zawodowej (s. 187, *Współczesna szkoła...*). Wówczas edukacja konsumuje samą siebie.

Konsumowanie takie odbywa się również poprzez inne zjawisko: intertekstualność. Wówczas dochodzi do promowania swoich tekstów, cytowania tekstów osób znanych osobiście autorowi, z odwzajemnieniem – to kolejna fabryka cytowania, fabryka *opus citatum*. Edukacja wytwarza nowe ze starego. Istnieje jeszcze jedno zjawisko. Niemal każda uczelnia jest w posiadaniu przynajmniej jednego własnego (uczelnianego) czasopisma. Od kilku lat nastąpił ich znaczny wzrost. Teksty poszczególnych autorów trafiają do czasopism rodzimych uczelni. W związku z czym nie można mówić o wymianie myśli pomiędzy uczelniami – między edukacją. Nasuwają się pytania po lekturze przedstawionej rozprawy dr. Welskopa: w jaki sposób opisane zjawiska są nieuniknione, wynikające ze światowych trendów? A na ile jest to „polska”, hybrydowa wersja konsumpcjonizmu w edukacji, zwłaszcza edukacji wyższej? Należy na bieżąco badać te kwestie i, jak uważam, przedstawione osiągnięcie naukowo-badawcze dr. Wojciecha Welskopa jest głośnym głosem w dyskusji o tych aktualnie zachodzących zmianach i występujących problemach.

W zakresie metod badawczych praca jest poprawna. Dr Wojciech Welskop zastosował metody jakościowe, właściwe naukom o polityce i administracji. Wśród nich wymienia analizę tekstów i dokumentów, obserwację i wywiady jakościowe. Sposobem prowadzenia obserwacji były badania terenowe, była to obserwacja uczestnicząca, która trwała ponad 5 lat. Wywiad prowadzony był bez przygotowania wcześniej konkretnych pytań. Był to wywiad swobodny, ustny, nieskategoryzowany, indywidualny i zbiorowy (ss 10-14, *Współczesna szkoła...*).

Wspomniana metoda – analiza tekstów i dokumentów, skłania do podkreślenia kolejnego istotnego elementu w recenzji przedstawionego opracowania – mianowicie źródeł, na których bazował Autor. To jeden z wymogów stawianych samodzielnym pracownikom naukowym, świadczącym o sposobie prowadzenia badań naukowych – umiejętność korzystania ze źródeł, ich rozpoznanie, weryfikacja i wykorzystanie. W tym przypadku zastosowano zarówno materiały zastane, jak i wywołane. Wśród zastanych była dość bogata literatura przedmiotu, w tym nauk o polityce, ekonomii, socjologii czy antropologii kulturowej. Tematyka wybrana przez dr. Welskopa wymusiła na nim interdyscyplinarność badań, co postrzegam jako dużą wartość monografii. Wśród wykorzystanych zastanych źródeł znalazły się także ustawy, rozporządzenia, sprawozdania

i raporty. Przyjętą cezurą był okres od 1989 do 30 września 2018 roku. Było to właściwe, z uwagi choćby na proces wydawniczy i konieczność wyznaczenia pewnych granic czasowych publikacji Autor poprzestał na etapie poprzedzającym zmianę stanu prawnego w Polsce, spowodowanego wejściem w życie nowej ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce. Na uwagę szczególnie zasługuje powoływanie się na autorów i materiały anglojęzyczne, Habilitant sięgnął zatem w przeważającej mierze do źródłowych opracowań. Można mieć oczywiście drobne uwagi. Przykładowo Autor nie powołał się na takie „fundamentalne” prace oryginalne, jak teoria Samuela P. Huntington’a opublikowana w: *The Clash of Civilizations? The debate*, „Foreign Affairs”, Simon&Schuster, Summer 1993, 72/3) lub wydania polskie innych opracowań tego autora. Czy nie przywołał artykułów kluczowego dla teorii i krytyki konsumpcjonizmu Samuela Strauss’a np. *Things are in the Saddle*, „The Atlantic Monthly” 1924, a powoływał się na materiały „z drugiej ręki” (s. 40 i 63). Przecież to właśnie Internet ułatwia teraz badaczom dostęp do takich informacji.

Techniczna strona pracy – w tym zapis literatury i przypisów również nie budzi, w mojej ocenie, większych zastrzeżeń. Choć i tu zdarzają się Autorowi drobne potknięcia. Dla przykładu w przypisie 10 powołując się na już cytowane dzieło, w przypisie 2, powinien zostać umieszczony skrót „*op.cit.*” (s. 18 i 19, *Współczesna szkoła...*). Nie są to jednak błędy wazące na ocenie jakości przedłożonej do recenzji monografii.

Dokonując podsumowania merytorycznej oceny osiągnięcia naukowego dr. Wojciecha Welskopa należy zwrócić uwagę na zalety prezentowanej rozprawy. Habilitant konsekwentnie prowadził prace badawcze, które zaowocowały opracowaniem monografii przedstawionej jako osiągnięcie habilitacyjne. Sformułował cel główny oraz cele szczegółowe, które, moim zdaniem, zostały zrealizowane w treści rozprawy *Współczesna szkoła wyższa świątynią konsumpcji? Szkolnictwo wyższe na tle przeobrażeń społeczno-politycznych w zglobalizowanym świecie*.

Nowatorstwem Autora, w moim pojęciu, jest przede wszystkim:

- *Interdyscyplinarne przedstawienie zmian w obszarze polskiej polityki społecznej - edukacyjnej na tle zmian globalizacyjnych.*
- *Analiza zjawiska konsumpcjonizmu w edukacji.*
- *Podjęcie badań nad procesem przeobrażeń szkolnictwa w Polsce, zwłaszcza szkolnictwa wyższego i wykorzystanie wyników w opracowaniu.*

W zakończeniu tej części recenzji, związanej z oceną przedstawionego osiągnięcia habilitacyjnego, powołam się na słowa Elżbiety Rogalskiej, pedagog, która także bada zjawiska zachodzące w edukacji w XXI wieku. Według autorki konsumpcjonizm w edukacji i konsumowanie edukacji przez samą siebie, mają różne konteksty, które w większości zostały przeanalizowane w rozprawie. Konsumpcja odbywa się poprzez intertekstualność, nabywanie wiedzy dla samej wiedzy, fabryki dyplomów, edukacji poszukującej, nomadycznej maszyny edukacyjnej, fabryki *opus citatum*, kultury spektaklu czy kultu wizualności. Wszystkie te konteksty dotyczą każdego aspektu życia człowieka. Kultura powoduje, że edukacja również staje się edukacją konsumpcjonizmu. W walce o dotrzymywanie kroku zmieniającemu się światu, edukacja nie wytwarza już ideałów, dąży do ideałów zrodzonych z mass mediów, przybyłych z innych kultur wartości, tradycji, religii, obyczajów, zwyczajów, rytuałów. Krytyka tego zjawiska wydaje się być zbędna, bo oczywista. Jednak oczywiste rzeczy, często umykają uwadze, umykają i nie chcą dać się złapać. Dlatego, jak podkreśla, warto je poruszać na łamach czasopism, artykułów, badań i książek.

W pełni się z tym zgadzam. Dr Wojciech Welskop podjął się tego zadania, jak uważam, z pozytywnym efektem. Stwierdzam, co zaważy na mojej końcowej ocenie, że praca Habilitanta wnosi wkład w rozwój wiedzy w dyscyplinie nauki o polityce, poszerza i wzbogaca wiedzę teoretyczną w tym obszarze. Podkreślić też należy, że badania Habilitanta mają również wymiar aplikacyjny, co jest istotne z perspektywy polityki społecznej jako nauki, ale i sfery działań politycznych.

### **3.2. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze zgodnie z kryteriami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

W ocenie osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta odnieść należy się również do kryteriów wskazanych w § 3. oraz § 4. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w *sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego* (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165). Pod kątem tych kryteriów przeanalizowany został cały dorobek naukowo-badawczy, a więc zarówno publikacje wchodzące w skład osiągnięcia naukowego, jak i ulokowane poza nim.

### Działalność publikacyjna

***Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)***

Habilitant opublikował 1 artykuł w czasopiśmie znajdującej się w bazie ERIH – w „Studiach Edukacyjnych” (Wydawnictwo Naukowe UAM) pt. *Makdonaldyzacja systemu edukacyjnego w Polsce* (nr 4/2017). Artykuł wyjaśnia zjawisko makdonaldyzacji (jak określa Autor – „makedukacji”) oraz jego poszczególne elementy, odnosząc je każdorazowo do przykładów zaobserwowanych w polskiej szkole.

***Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)***

Poza wymienioną jako osiągnięcie naukowe monografią oraz artykułem znajdującym się w czasopiśmie z bazy ERIH dr Welskop opublikował 23 prace. Habilitant swoje teksty publikował głównie w języku polskim, ale posiada też 3 publikacje w języku angielskim.

Podkreślić należy, że dorobek Habilitanta ulokowany został zarówno w czasopismach naukowych z obszaru nauk humanistycznych i nauk o polityce społecznej (6 artykułów), jak i monografiach oraz opracowaniach zbiorowych z tego zakresu (14 publikacje). Teksty dr. Welskopa ukazały się w takich punktowanych polskich czasopismach, jak: „Społeczeństwo i Polityka. Pismo edukacyjne” (MNiSW=8), „Społeczeństwo i Edukacja” (MNiSW=7), „Edukacja Humanistyczna” (MNiSW=6). Pozostałe, bez punktów to: „Perspektywy Edukacyjno-Społeczne” i „World Journal of Theoretical and Applied Sciences”. Niestety liczbę artykułów w czasopismach można ocenić jako dość niesatysfakcjonującą.

Habilitant publikował też teksty w monografiach i rozdziały w opracowaniach zbiorowych o zasięgu ogólnopolskim, redagowanych i wydawanych w różnych ośrodkach naukowych (s. 2-4 autoreferatu). W ocenianym okresie wskazał na 14 takich opracowań. Mankamentem przedstawionego dorobku jest jego niewielkie umiędzynarodowienie – dr Welskop ma tylko 3 publikacje w języku obcym (angielskim), w tym 2 wydane za granicą. Dodatkową uwagą, którą można także sformułować po prześledzeniu dorobku Habilitanta, jest fakt, że opracowania nie ukazywały się w wydawnictwach dużych, znaczących ośrodków naukowych.

Biorąc pod uwagę, że od 2016 roku dr Welskop publikował jedynie 1 publikację rocznie, natomiast publikacje w czasopiśmie ukazały się ostatni raz w 2015 roku, nie jest to pozytywny trend w karierze naukowo-badawczej. Oczywiście Habilitant był też współredaktorem (z dr V. Tanaś) 7 i redaktorem 1 publikacji zbiorowej, które regularnie ukazywały się od 2014 roku. Publikacje te nie są przypadkowe, ale w pełni zgodne tematycznie z zainteresowaniami naukowymi dr. Welskopa (s. 4-5 autoreferatu). To zmniejszenie aktywności w publikacji opracowań można natomiast wytłumaczyć wzmożonymi obowiązkami organizacyjnymi Habilitanta (o czym mowa w dalszej części recenzji). Jednak przy ocenie dorobku trzeba obiektywnie oceniać każdy z elementów, zarówno organizacyjny, jak i naukowo-badawczy, w tym publikacyjny.

A ponieważ to nie tylko ilość, ale treść i jakość jest istotna przy ocenie dorobku naukowego, zwracam uwagę, że opracowania Habilitanta lokują się w szeroko rozumianej polityce edukacyjnej, ale i w innych dyscyplinach (jak pedagogika, socjologia). Każdą z tych nauk cechuje interdyscyplinarność, którą dostrzega się w pracach dr Welskopa. Artykuły i rozdziały w monografiach można wpisać w 4 obszary, w znacznej mierze powiązane tematycznie z tematem przedstawionego do recenzji osiągnięcia habilitacyjnego. To:

- 1) globalizacja wiedzy.
- 2) polityka oświatowa.
- 3) nauczyciel w polskim systemie oświaty.
- 4) polityka edukacyjna wobec szkolnictwa wyższego.

***Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania***

Sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania dla publikacji dr. Wojciecha Welskopa wynosi 0.

***Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)***

Liczba cytowań publikacji dr. Wojciecha Welskopa według bazy Web of Science wynosi 0. Liczba cytowań publikacji Habilitanta według bazy Google Scholar wynosi 32 (na dzień 6 sierpnia 2019 roku). Najczęściej cytowane pozycje to opracowania z 2013 roku: artykuł pt. *Rola nauczyciela-tutora w procesie rozwoju osobistego uczniów w opracowaniu zbiorowym (Edukacja – wczoraj, dziś, jutro, t. VI, Nauczyciel wobec wyzwań współczesności, red. E. Jagiełło, R. Matysiuk, U. Tyluś, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce)*, monografia *Zjawisko prostytucji*

w Polsce po 1989 roku (Wydawnictwo Europejskie Centrum Edukacyjne, Toruń) oraz artykuł *Komunikacja w relacji nauczyciel-uczeń a występowanie sytuacji kryzysowej w szkole*, który został opublikowany w pracy zbiorowej (*Komunikacja w sytuacjach kryzysowych*, red. P. Potejko, Wydawnictwa i Szkolenia Opcjon, Gliwice-Katowice).

### ***Indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)***

Indeks Hirscha opublikowanych publikacji Habilitanta według bazy Web of Science wynosi 0. Indeks Hirscha opublikowanych publikacji dr. Wojciecha Welskopa według bazy Google Scholar wynosi 3 (na dzień 6 sierpnia 2019 roku).

### ***Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach***

Dr Wojciech Welskop uczestniczył i nadal uczestniczy w różnych rolach w 5 projektach. Dwa razy to funkcja koordynatora merytorycznego (projekty: *NEMO-New models for Youth Growth Through Conflict Mangement* w latach 2018-2020 oraz *TeBeSi – Part Certification in the Professional Field of Information Security* w latach 2018-2021). Także dwukrotnie brał udział w roli uczestnika projektu (*HOMO CREATOR* w wymiarze społecznym, kulturowym i ekonomicznym w XXI wieku w latach 2014-2015 oraz *Bezpieczeństwo społeczne w wymiarze lokalnym i ogólnopaństwowym* w latach 2017-2018). W latach 2016-2018 był wykonawcą w projekcie *CHOICE – Empowerment Practices for Students' Choice Against Internet, Drugs and Gambling Addiction*.

### **Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej**

Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej przeprowadzona została zgodnie z kryteriami zawartymi w § 5. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. z 2011 r., nr 196, poz. 1165).

### ***Uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych***

Dr Wojciech Welskop w 2014 oraz 2018 roku przeprowadził cykl wykładów w ramach stypendium, które uzyskał z programu Erasmus+. W pierwszym przypadku w Turcji na Hacettepe University in Ankara (pt. *McDonaldization of Education*), następnie na

Uniwersytecie of Foggia we Włoszech (pt. *Educational Policy in EU Countries in the Post-modern World*).

W kolejnym programie europejskim - Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki w latach 2010-2011 był specjalistą ds. ewaluacji projektu EFS (projekt: *Dolnośląska szkoła liderem jakościowych zmian w polskim systemie edukacji*, Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu), natomiast w 2014-2015 – był ekspertem-trenerem. Jego zadaniem było przeprowadzenie warsztatów oraz indywidualnych konsultacji dla nauczycieli w powiecie wrocławskim (projekt: *Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie wrocławskim*, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny we Wrocławiu).

***Udział w konferencjach naukowych, w tym międzynarodowych upowszechniających wiedzę i dorobek naukowy***

Na uwagę zasługuje aktywność Habilitanta polegająca na prezentowaniu dorobku i wymianie doświadczeń z innymi naukowcami. To udział dr. Wojciecha Welskopa w licznych konferencjach naukowych. W ocenianym okresie w 27 konferencjach prezentował referaty naukowe, co dało mu możliwość upowszechnienia wyników badań. W wymienionej liczbie 13 to były konferencje międzynarodowe, w tym 4 za granicą (2 razy w Kijowie, na Słowacji i w Czechach). W 9 innych krajowych konferencjach aktywnie uczestniczył biorąc udział w dyskusji lub jako moderator panelu dyskusyjnego. Podobnie jak już napisałam, aktywność tę choć oceniona pozytywnie, nie przyczyniała się do dostatecznego umiędzynarodowienia badań Habilitanta. Dodatkowo odczuwa się brak jeśli chodzi o udział w konferencjach organizowanych przez inne, w tym przede wszystkim duże i tym samym cenione ośrodki naukowe w Polsce. Powtarza się zatem uwaga sformułowana już przy ocenie dorobku – Habilitant najczęściej uczestniczył w lokalnych wydarzeniach naukowych, organizowanych przez macierzystą uczelnię. Co nie jest samo w sobie zjawiskiem negatywnym, jednak w tym przypadku pozostawia pewien niedosyt.

Można dodać, że w 21 konferencjach był także Przewodniczącym lub Członkiem Komitetu Naukowego bądź Organizacyjnego.

***Kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami***

Dr Wojciech Welskop wprowadził nie kierował projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz we współpracy z przedsiębiorcami, podkreślić jednak należy, że angażował się w realizację wielu projektów o charakterze zarówno naukowym, popularnonaukowym, edukacyjnym, jak i organizacyjnym.

#### ***Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism***

Dr Wojciech Welskop od 2013 do chwili obecnej roku pełni funkcję redaktora tematycznego ( w zakresie polityki społecznej i socjologii) w redakcji czasopisma naukowego „Perspektywy Edukacyjno-Społeczne” wydawanego przez Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi.

Jest także członkiem Rady Naukowej 2 czasopism zagranicznych (Ukraina), w tym jednego ukazującego się w wersji elektronicznej.

#### ***Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych***

Habilitant jest od 2012 roku członkiem zwyczajnym 3 krajowych organizacji i towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej, Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

#### ***Dorobek dydaktyczny***

W obszarze dydaktyki Habilitant prezentuje obszerny dorobek i doświadczenie. Poza licznymi zajęciami – wykładami i ćwiczeniami, ze studentami (z obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych, w tym ćwiczeniami w języku angielskim *Team integration* w Międzynarodowej Wyższej Szkole Logistyki i Transportu we Wrocławiu w roku akademickim 2015/2016), do których Habilitant opracowywał autorskie programy (s. 14-15 autoreferatu), na uwagę zasługuje opracowanie i wydanie publikacji pt. *Jak napisać pracę licencjacką i magisterską? Poradnik dla studentów* (2014). Jest ona dostępna w Internecie co w dzisiejszych czasach opartych na upowszechnianiu zasobów w formie elektronicznej jest dużym ułatwieniem i tym samym zachęca czytelników do korzystania.

Trudno wyciągnąć jednoznaczne wnioski co do jakości wszystkich przeprowadzonych zajęć w ocenie studentów, gdyż Habilitant przedstawił jedynie wyniki ankiet z 1 miejsca pracy – z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi w latach 2012-2015 (ocena wyróżniająca). Badania sondażowe wśród studentów potwierdzają jednak wysokie noty

prowadzonych zajęć na tej uczelni, co może wskazywać, że i pozostałe zajęcia takie oceny by uzyskały.

Działalność dydaktyczna Habilitanta wykracza poza wymienione rodzaje ćwiczeń i wykładów (s. 15-16 autoreferatu). Między innymi z jego inicjatywy powstało bowiem Centrum Uzależnień Behawioralnych Alternatywa, pełniące funkcje edukacyjne i profilaktyczne. Habilitant prowadzi w ramach Centrum spotkania i konsultacje, łącząc w ten sposób teorię z praktyką. Dodatkowo dr Welskop prowadzi od 2012 roku szkolenia i warsztaty dla maturzystów w ramach Dni Otwartych na Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi.

#### ***Opieka naukowa nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji***

Dr Wojciech Welskop w latach 2012-2019 w Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi był promotorem 50 prac licencjackich oraz 12 magisterskich. Recenzował w sumie 70 prac naukowych. Od 2015 roku pełni funkcję Koordynatora ds. e-learningu w Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi. Jest opiekunem studentów w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów i Indywidualnego Programu Studiów w Instytucie Nauk Społecznych.

#### ***Staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich***

Na uwagę zasługuje też staż zagraniczny, który dr Welskop odbył w okresie lutyczewier 2017 roku jako profesor wizytujący na Zhytomyr Ivan Franko State University na Ukrainie, przeprowadzając cykl wykładów pt. *School of Consumption in Contemporary World*. W 2014 roku i 2018, o czym już wspomniałam, Habilitant także prowadził zajęcia dydaktyczne za granicą (w Turcji i we Włoszech) w ramach stypendium Programu Erasmus+. Do każdego przygotowując autorskie programy, w ramach tematyki korelującej z zainteresowaniami naukowymi.

#### ***Działalność organizatorska***

Podkreślić należy osiągnięcia o charakterze organizacyjnym oraz pracę na rzecz uczelni wykonywaną przez dr. Wojciecha Welskopa. Habilitant angażował się w organizację konferencji naukowych, działalność studenckich kół naukowych, pełnił funkcję opiekuna studentów.

W szczególności działalność ta wiąże się z inicjatywą związaną z rozwojem ośrodka naukowo-dydaktycznego. Dr Welskop przyczynił się do utworzenia Katedry Nauk Społecznych WSBiNoZ (w 2013 roku), której został kierownikiem. W ramach Katedry

utworzył czasopismo („Perspektywy edukacyjno-społeczne”), zostając jego redaktorem tematycznym w zakresie polityki społecznej i socjologii. W kolejnym roku przyczynił się do utworzenia Wydawnictwa Naukowego WSBiNoZ i objął funkcję kierownika. W tym samym roku, o czym już wspomniałam, został Prodziekanem ds. kierunku pedagogika, a w 2016 roku – Prorektorem ds. organizacji studiów i jakości kształcenia, pełniąc jednocześnie rolę Przewodniczącego Komisji ds. jakości kształcenia. W związku ze zmianą struktury Uczelni w 2018 roku przestał pełnić funkcje kierownika i Prorektora, a objął stanowisko Dyrektora Instytutu Nauk Społecznych. Do dzisiaj jest także Uczelnianym Koordynatorem ds. Programu Erasmus+.

Od 2016 roku jest osobą odpowiedzialną za wdrażanie kształcenia na odległość, co związane jest z administrowaniem i koordynowaniem e-learningowej Platformy Moodle.

Habilitant był także autorem dziewięciu programów kształcenia na kierunkach bezpieczeństwo wewnętrzne, psychologia i pedagogika (s. 26-27 autoreferatu).

Wśród obowiązków Habilitanta był też udział w organizacji konferencji. Przewodniczył Komitetowi Organizacyjnemu w 7 konferencjach. Siedmiokrotnie pełnił też funkcję sekretarza. Na uwagę zasługuje zwłaszcza bardzo ciekawa inicjatywa dr Welskopa organizacji e-konferencji, czyli konferencji online. Do tej pory odbyło się 7 tego rodzaju wydarzeń o charakterze międzynarodowym (ostatnia 6 marca 2019 roku). To rozwiązanie, które doskonale wpisuje się w ideę upowszechniania wiedzy w XXI wieku. Koncepcja organizacji konferencji za pomocą platformy elektronicznej daje możliwość dotarcia do wielu uczestników, prelegentów, którzy w łatwy sposób bez konieczności przemieszczania się mogą dzielić się z innymi swoimi badaniami. Można więc śmiało stwierdzić, że tym samym Habilitant doskonale łączy teorię i swoje zainteresowania naukowe z praktyką.

Powyższa aktywność dr Welskopa zaowocowała dwoma nagrodami Rektora w roku 2014 i 2017: za działalność na rzecz rozwoju Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi.

#### **4. Wnioski końcowe**

Moja całościowa opinia, obejmująca ocenę: osiągnięcia naukowego, pozostałego dorobku naukowo-badawczego oraz osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzatorskich i osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej dr. Wojciecha Welskopa jest pozytywna.

Oceniając osiągnięcie naukowe i pozostały dorobek naukowo-badawczy Habilitanta uważam, iż dr Wojciech Welskop posiada ukształtowany profil swoich zainteresowań naukowych i wykazuje rozwój naukowy po uzyskaniu stopnia doktora. Jego prace wzbogacają wiedzę z zakresu polityki społecznej i tym samym wnoszą wkład w rozwój nauk o polityce.

Z punktu widzenia dyscypliny nauki o polityce najistotniejszym walorem dorobku Habilitanta jest wkład w rozwój nauki o polityce społecznej w zakresie polityki edukacyjnej. Na uznanie zasługują wątki w dorobku dr. Welskopa, które wskazałam w ocenie osiągnięcia habilitacyjnego. Tematyka prac dr. Wojciecha Welskopa cechuje aktualność i trafność podejmowanej problematyki.

W obszarze dydaktyki, działalności organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz współpracy międzynarodowej dr Wojciech Welskop spełnia stawiane pracownikom naukowo-dydaktycznym wymogi. Jego działalność w obszarze dydaktyki, w zakresie realizowania wykładów i ćwiczeń, prowadzenia prac licencjackich, wskazuje na przygotowanie do pełnienia roli opiekuna naukowego dla młodych pracowników nauki.

Słabszym aspektem dorobku Habilitanta jest jego umiędzynarodowienie. Dr Wojciech Welskop wyróżnia się jednak na polu dydaktycznym, organizacyjnym, a jego wkład w popularyzację nauki, na przykład poprzez udział w konferencjach, jest dość znaczny.

Wobec powyższego stwierdzam, że Habilitant spełnia wymogi określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, tekst ujednolicony ze zm.) i wnoszę o nadanie dr. Wojciechowi Welskopowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

dr hab. Marta Makuch